PATVIRTINTA
Vilniaus Naujininkų progimnazijos direktoriaus
2021 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-83

VILNIAUS NAUJININKŲ PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Naujininkų progimnazijos (toliau – Mokykla) Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – padėti mokyklai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Aprašas reglamentuoja patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarką.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias ir smurtinį elgesį būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

4. visi mokyklos bendruomenės nariai (vaikai, administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.1.5. smurtas – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį.

5.2. Patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

5.3. Besityčiojantysis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.4 Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

5.5. Patyčių stebėtojas – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.6. Patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7. Patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.8. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2016m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 30-1602, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. Nr. V-190 įsakymu „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ .

II SKYRIUS
PATYČIŲ IR SMURTINIO ELGESIO STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi mokyklos vadovas, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. Mokyklos vadovas yra atsakingas už Mokyklos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

9. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisija. Ji kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus (klausimynas 1 priedas);

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, numato,rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemones;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemones vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl Mokyklos tvarkos aprašo tobulinimo;

10. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisiją, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

11. Klasių vadovai per mokslo metus praveda ne mažiau kaip 9 klasės valandėles remiantis šiomis metodikomis: Lions Quest „Paauglystės kryžkelė“(5-8 kl.), Lions Quest „Laikas kartu“, „Antras žingsnis“ (1-4 kl.), vaikų linijos „Kuriame klasę be patyčių“, „Patyčių prevencija klasėje“. Prevencinės programos pagal galimybes taip pat integruojamos į mokomųjų dalykų ugdymo turinį, į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, per prevencinius projektus, kultūrinę, pažintinę veiklą.

III SKYRIUS
PATYČIŲ IR SMURTINIO ELGESIO INTERVENCIJA MOKYKLOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių ar smurtinio elgesio atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias ar smurtinį elgesį – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą, o jam nesant mokyklos psichologą, apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

12.5. informuoja budintį administracijos atstovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

12.6. užpildo pranešimo apie patyčias formą ir ją atiduoda klasės vadovui (2 priedas).

13. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo reagavimo įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą veiksmai:

13.1 išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti

13.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

13.4. informuoja klasės vadovą ar apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją).

13.5. informuoja budintį administracijos atstovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

13.6. užpildo pranešimo apie patyčias formą ir ją atiduoda klasės vadovui (2 priedas).

14. Klasės vadovas, socialinis pedagogas pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, smurtinį elgesį:

14.1. užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas);

14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

15. Klasės vadovas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniam patyčių atvejui kreipiasi į Vaiko gerovės komisiją ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

16. Mokyklos Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją.

16.3. esant poreikiui informuoja kitas institucijas (pvz. policiją, vaiko teisių apsaugos skyrių ir kt.).

17. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų:

17.1. organizuoja individualius pokalbius su besityčiojančiu iš mokinio ar patyčias patyrusiu administracijos atstovu, mokytoju, švietimo pagalbos specialistu ar kitu darbuotoju;

17.2. išanalizavus ir įvertinus situaciją, priima atitinkamus sprendimus (skiria drausmines nuobaudas – pastaba, papeikimas):

17.3. esant poreikiui informuoja kitas institucijas (pvz. policiją, vaiko teisių apsaugos skyrių ir kt.).

18. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

20. Tais atvejais, kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV SKYRIUS
MOKYKLOS DARBUOTOJŲ INTERVENCIJOS VEIKSMAI, KILUS ĮTARIMUI DĖL GALIMO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE

21. Bet kuris mokyklos darbuotojas, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2020 m. balandžio 21 d. Nr. V-582 įsakymu „Dėl rekomendacijų mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje“.

V SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

SUDERINTA
Vaiko gerovės komisijos 2021-05-17 d.
posėdyje protokolo Nr. 10